

Évközi 31. vasárnap

Mal 1,14-2,2b

Átkozott a csaló...

Átkozott az a csaló, aki – bár van szép hím a nyájában fogadalmi áldozatul – mégis egy sérültet áldoz fel. Mert én vagyok a Nagy Király – mondja a Seregek Ura, és nevem félelmetes a népek között. Most ezt az intelmet intézem hozzátok, papok! Ha nem hallgatjátok meg, és nem szívelelitek meg, s nem dicsőítitek meg nevemet – mondja a Seregek Ura –, akkor átkot küldök rátok, és átokká változtatom áldásaitokat. Sőt már átokká is változtattam, mert senki sincs köztetek, aki ezeket szívére venné.

Malakiás neve alatt ismeretlen eredetű prófétai szövegek jelentek meg, amelyek a könyv 3,1-ben a próféta nevének magyarázatát is megkapjuk „malaki” – vagyis angyalom vagy küldöttem. A könyv későbbi olvasói már személynévként olvasták ezt a szót, és úgy tekintettek a könyvre, mint amelyet „beyad malaki” vagyis Malakiás keze által írott próféciaák gyűjteménye lenne, akit Illés próféta újra éledésének is gondoltak. A könyvben kevés történetileg értékelhető adatot találunk.

A szerző támadta a papokat (1,6-2,4), kedvelte a levita papságot (2,4-7), úgy vélte a népnek is támogatni kell a templomot (3,6-12) és személyzetét. Az asszonyokhoz emberségesnek kell lenni (2,14-16), töpreng Isten szeretetéről (1,2-5), a védteleneknek Isten igazságát szolgáltató (3,5). Mindezek alapján úgy véljük, hogy Kr. e. 515 után keletkezett a könyv, mert az Ezdrás-féle templom már áll. Sőt az is árulkodó, hogy a szerző a perzsa kornak megfelelően nevezi a területi tisztségviselőt „peha” (1,8) kormányzónak.

A kánoni sorrendben, az ószövetségi könyvek sorában Malakiás prófétáé az utolsó. Lezárja az eddigieket, és egyben utat nyit az Újszövetség felé. Egyik élménye, hogy az ezdrási reform vallási lendülete hanyatlani kezdett. Ezt a próféta párbeszédese formában feljegyzett szövegben közli.

Az ókeresztény szövegmagyarázók ezeket a szövegeket Jézus első, valamint a második eljövételére valamint azt közvetlenül megelőző időszakra értették. Mindig arra használták a prófétai feddést, hogy a hamis bűnbánatot és Istenről vallott torz felfogásokat elítéljék. Az 1,11 szövegét legtöbbször az eucharisztikus áldozatokra értelmezték.

„...Van ugyan a nyájában hím, és fogadást is tesz – szól Isten –, még is hitvánnyal áldozik az Úrnak” (Mal 1,14). E szemléleti torzulásokért a papokat tették felelőssé, akiket vallásánítóként értelmez a szöveg. Helyes áldozati magatartást szeretné tudatosítani olvasóiban, ugyanis általános dolog, hogy sokan adják Istennek azt, ami csupán idejük, energiájuk feleslege – ami másra már úgysem jó –, a maradékot, fizikai és lelki képességeik „hitványát”. Jusztinusz (100?–165), és Ireneus (150–203) és Jeruzsálemi Kürillosz (313–387) úgy tekint Jeruzsálemre, mint az elfogadhatatlan áldozatok helyére, azért mert az ószövetségi áldozatok helyére az egyház áldozata lépett. Tertullianus (160–220) a zsidó Marcionnal vitatkozva úgy értelmezi, hogy a szöveg az egyház áldozatairól szól, amely Izrael helyébe lépett. Ennek következtében nem az áldozat anyaga, hanem az áldozathoz kapcsolódó helyes lelki magatartás a legfontosabb. A mindenható Istennek csak az az „ajándék” kedves, amelynek indítéka a hála, a szeretet és a belső meggyőződés.